

SÚČASNÝ SLOVAKISTICKÝ VÝSKUM NA INŠTITÚTE SLAVISTIKY VIEDENSKEJ UNIVERZITY

Viera Wambach – Stefan Michael Newerkla

*Universität Wien, Institut für Slavistik
Viedenská univerzita, Inštitút slavistiky
Spitalgasse 2, Hof 3, 1090 Wien (Rakúsko)
E-mail: viera.wambach@univie.ac.at, stefan.newerkla@univie.ac.at*

WAMBACH, V. – NEWERKLA, S. M. (2023): Current Research in Slovak Linguistics at the Department of Slavonic Studies, University of Vienna. In: *Slovenská reč*, 88/3, 399 – 406.

Abstract: The paper presents results of the research and outputs of Slovak studies at the Department of Slavonic Studies in Vienna since the introduction of Slovak studies as a separate study programme in 2002. Part of the review of the scientific and research activities, mainly in the fields of areal linguistics, lexicography, lexicology and sociolinguistics, is also a brief look into the past and the development of Slovak studies as such.

Keywords: Slovak studies in Vienna, Department of Slavonic Studies, lectorate of Slovak language, teaching Slovak at the University of Vienna, Slovak studies research, areal linguistics, lexicography and lexicology, Slovak minority, language and cultural contacts with Slovak, internal variability of Slovak.

Článok v skratke:

- Príspevok prezentuje výsledky výskumu a výstupov slovakistiky na Inštitúte slavistiky vo Viedni od zavedenia slovakistiky ako samostatného študijného odboru až po súčasnosť (2002 – 2023).
- Súčasťou prehľadu je aj stručný pohľad do minulosti a vývoj slovakistiky ako takej, ako aj v rámci slavistiky a bohemistiky.
- Vedeckovýskumná jazykovedná činnosť je zameraná predovšetkým na oblasť areálovej lingvistiky, lexicografie, lexicológie a sociolingvistiky, pričom prevažuje komparatistický výskum ovplyvnený iným jazykovým prostredím.
- Popri vlastných publikačných výstupoch sa prezentujú publikácie, ktoré vznikli v spolupráci s univerzitnými pracoviskami na Slovensku a v rámci medžištátnych projektov.
- Ilustračne sa spomínajú aj niektoré zo záverečných prác, ktoré vznikli v poslednom období a ktoré sa venujú jazykovedným oblastiam, akými sú napr. jazykové kontakty, bilingvizmus, jazyková politika a semiotika.
- Na záver sa uvádzajú perspektívy ďalšieho rozvoja hlavne v rámci medžištátnej spolupráce a výskumu slovenčiny v inojazykovom prostredí.

1. ÚVOD

Slovakistika vo Viedni má svoje dlhodobé zázemie na Inštitúte slavistiky Viedenskej univerzity.¹ Na vedeckom výskume sa podieľajú vedeckí pracovníci a pedagógovia v oblasti synchrónnej a diachrónnej jazykovedy, literárnej vedy, areálovo-

¹ Porov. webové sídlo pracoviska.^[1]

-kultúrnych vied a didaktiky, často v porovnávacujúcom aspekte s inými slovanskými, ale aj neslovanskými jazykmi a literatúrami. Lektori a lektorky slovenského jazyka na Inštitúte slavistiky vo Viedni sa venujú hlavne praktickej stránke jazyka a propagácii slovenskej kultúry. Pravidelne preto usporadúvajú tzv. Slovenské dni, počas ktorých spolupracujú s pozvanými hosťami vo všetkých uvedených oblastiach.

2. STRUČNÉ INŠTITUCIONÁLNE DEJINY

Výučba slovenského jazyka na Viedenskej univerzite má pomerne dlhú tradíciu napriek tomu, že sa realizovala v rámci bohemistiky, resp. slavistiky (Tibenská 2004a, s. 8). Od roku 1932 zaznamenávame prvé pravidelné jazykové kurzy, ktoré viedol gymnaziálny profesor Franz Matouschek. Počas druhej svetovej vojny (1939 – 1945) sa výučba rozširuje o prednášky Úvod do slovenčiny (pod vedením Ferdinanda Liewehra) a Reálie Slovenska (prednášajúci Friedrich Repp). Súkromný docent Friedrich Repp v tom čase vyučoval aj jazykové kurzy slovenského jazyka. Výučba slovenčiny sa obnovila po ukončení nacistickej okupácie Rakúska. Vyučovanie prevzal lektor Hans Jauker a od roku 1948 lektor Franz Zagiba. Od roku 1956 začal opäť prednášať F. Repp, tentokrát o slovenskej literatúre. Následne záujem o slovenčinu klesá a až po založení lektorátu slovenského jazyka vo Viedni v roku 1974 môžeme po prvýkrát hovoriť o pevných základoch, ktoré sa podarilo postaviť Karolovi Rajnochovi. Pravidelné vyučovanie slovenského jazyka, literatúry a kultúry sa teda začína od roku 1974 (Newerkla 2008a, s. 122).

Prvým vyučujúcim na lektoráte slovenského jazyka bol od roku 1974 Karol Rajnoch. V jeho práci a výučbe praktického jazyka pokračoval lektor Štefan Vragaš a po ňom rakúska lektorka slovenského pôvodu, Mária Feichtner (Tibenská 2004a, s. 8). Jej funkciu následne prevzala Mária Zatkalíková, ktorá na inštitúte pôsobila ako tzv. senior lecturer do roku 2013. Popri nej na inštitúte od roku 2008 vyučuje Viera Wambach, jedna z prvých absolventiek viedenskej slovakistiky (Wambach 2013, s. 254). Treba tiež vyzdvihnúť, že po páde železnej opony bola medzi Slovenskom a Rakúskom podpísaná vzájomná medzištátna dohoda, podľa ktorej sa na lektoráte vo Viedni pravidelne obmieňajú tzv. hosťujúci lektori vysielaní zo Slovenska. Prvou hosťujúcou lektorkou bola vysokoškolská pedagogička Jana Pekarovičová, ktorá sa spolu so svojou nasledovníčkou Evou Tibenskou aktívne podieľala na zavedení slovakistiky ako samostatného študijného odboru v roku 2002 (Tibenská 2004a, s. 8). Ďalšími hosťujúcimi lektormi boli Juraj Glovňa, František Koli, Oľga Škvareninová, Zuzana Omar Hargašová a Viktoria Kissová. Niektorí z nich pôsobili na tomto poste viackrát. V súčasnosti lektorát slovenčiny vo Viedni reprezentuje opäť Zuzana Omar Hargašová. Okrem uvedených pedagógov sa výučbe slovenčiny ako druhého slovanského jazyka od roku 2015 pravidelne každý letný semester venujú lektorky Gertrúda Veselská (2015 – 2017) a Slavomíra Körnerová-Jesenská (od roku 2017 – dodnes).

3. VEDECKÝ VÝSKUM

Vedecký výskum a publikačná činnosť v rámci slavistiky na Viedenskej univerzite nachádza svoje ťažisko predovšetkým v oblasti jazykovedy, didaktiky a literárnej vedy, pričom treba brať do úvahy taktiež komparatistický aspekt, keďže ide o slovenčinu v inojazykovom prostredí. Slovakistike sa popri hosťujúcich lektoroch venujú aj domáci pedagógovia, lektori a vedeckí spolupracovníci, od ktorých je existencia slovakistiky na Viedenskej univerzite priamo závislá. Z minulosti spomenieme Pavla Winczera, Josefa Vintra a Aloisa Woldana či bývalých pracovníkov (Gero Fischer, Johannes Reinhart, Taťána Vykypělová a Jana Villnow Komárková). Pôsobili tu aj hosťujúci profesori – František Koli, Ute Raßloff, Adam Bžoch a Róbert Kiss Szemán. V súčasnosti sa slovakistike komparatívne, resp. popri bohemistike v rámci literárnej vedy venujú Gertraude Zand, Anne Hultsch a Stefan Simonek. Najznámejším pedagógom na Inštitúte slavistiky je univerzitný profesor Stefan Michael Newerkla, ktorý patrí k najaktívnejším členom inštitútu práve v oblasti jazykovedy. K ďalším, ktorí sa venujú slovakistike, patria domáci lektori vo funkcii senior lecturer – Tamás Tölgyesi a Viera Wambach.

V rámci vedeckovýskumných aktivít sa pozornosť venuje predovšetkým areálovej lingvistiky (Newerkla 2007a, 2017, 2020a), kontaktovej lingvistiky vo vzájomnom ovplyvňovaní slovenčiny a nemčiny v Dolnom Rakúsku (Newerkla 2007b, 2010, 2010/2011), lexikológii a lexikografii s ťažiskom výskumu slov prevzatých z nemčiny do slovenčiny (Newerkla 2011a, 2015, 2020b), sociolingvistiky – predovšetkým vo vzťahu maďarčiny a nemčiny (Newerkla 2011b) a vo vzťahu češtiny a slovenčiny (Newerkla 2009, 2011c), ako aj výskumu slovenskej menšiny a vyučovaniu slovenského jazyka v Rakúsku (Newerkla 2007c, 2008b, 2008c).

Slovakistické bádania sa orientujú predovšetkým na skúmanie jazykových a kultúrnych vzťahov v porovnaní so slovenčinou, ako aj smerom k vnútornej variabilite slovenského jazyka. Výsledkom sú okrem iného monografie, ktoré sa využívajú vo výučbe a pri skúmaní slovenského jazyka v porovnaní s inými slovanskými i neslovanskými jazykmi.

Jednou z najvýznamnejších monografií je monumentálne dielo *Sprachkontakte Deutsch – Tschechisch – Slowakisch. Wörterbuch der deutschen Lehnwörter im Tschechischen und Slowakischen: historische Entwicklung, Beleglage, bisherige und neue Deutungen* [Jazykové kontakty: nemčina – čeština – slovenčina. Slovník nemeckých prevzatí v češtine a slovenčine: historický vývin, stav dokladov, doterajšie a nové interpretácie] (Newerkla 2011a). Druhé prepracované vydanie z roku 2011 ponúka na 780 stranách pohľad do problematiky jazykových kontaktov medzi nemčinou, češtinou a slovenčinou. V prvej časti sa autor venuje teórii preberania cudzích jazykových jednotiek do cieľového jazyka. Východiskovým jazykom je nemecký jazyk, ktorý značne ovplyvnil češtinu a slovenčinu vrátane ich dialektov.

Autor sústreďuje pozornosť prispôbovaniu cudzích slov v jazykovom systéme cieľového jazyka a poukazuje na procesy preberania a adaptácie, pričom sa zaoberá aj fonologickým procesom a vyzdvihuje odlišnosť jazykového systému východiskového a cieľového jazyka. Newerkla taktiež poukazuje na časovo ohraničené hláskoslovné zmeny v historickom vývine jazykov, vďaka ktorým majú používatelia možnosť časovo zaradiť prienik cudzej jazykovej jednotky do domáceho jazyka. Všetky hláskoslovné zmeny a ich historický vývin sú prehľadne spracované v tabuľkách. V druhej časti ponúka obsahovo rozsiahly slovník, v ktorej je spracovaný materiál rozdelený do dvoch častí. Prvá sa venuje skutočným prevzatiam (*echte Lehnwörter*) z nemčiny, resp. germánskych jazykov, druhá časť sa zaoberá tzv. domnelými alebo zdanlivými prevzatiami (*vermeintliche Lehnwörter*). Publikácia je veľkým prínosom pre jazykovedcov nielen v Česku a na Slovensku, ale aj v zahraničí, keďže ponúka množstvo informácií o jazykových kontaktoch. Pri každom hesle je uvedený český a slovenský spisovný, nárečový či historický výraz a jeho funkčné a štylistické kvalifikátory, ktoré poukazujú na funkciu danej jednotky, ako aj lexikálne významy a etymologické pozadie. Autor uvádza o. i. aj ekvivalenty v ďalších slovanských a iných jazykoch a podľa možnosti taktiež najstarší písomný doklad s textovou ukážkou. Monografia je preto východiskovým dielom pre ďalší výskum nielen v oblasti jazykovedy.

V rámci vyučovacieho procesu sa ďalej používajú publikácie, ktoré vznikli v spolupráci s bádateľmi zo Slovenska. Jednou z nich je *Praktická dialektológia (vysokoškolská príručka na nárečovú interpretáciu)* (Múcsková – Muziková – Wambach 2012). Publikácia ponúka na praktickú analýzu a interpretáciu súbor nárečových ukážok z 28 lokalít Slovenska so základnou charakteristikou nárečia, slovníčkom a interpretačnými cvičeniami. Jej súčasťou sú aj digitalizované audionahrávky. Je určená predovšetkým študentom slovenského jazyka na slovakistických a slavistických katedrách vysokých škôl na Slovensku i v zahraničí a môže poslúžiť aj študentom príbuzných odborov.

Ďalej možno spomenúť publikácie, ktoré sa zameriavajú na nemecky hovoriacich študentov slovakistiky (a bohemistiky). Jednou z takýchto publikácií je učebnica *Tschechische und slowakische Grammatik kontrastiv* [Česká a slovenská gramatika kontrastívne] (Newerkla – Juríková 2018), ktorá zahŕňa 67 cvičení z českej a slovenskej gramatiky spracovanej kontrastívne.

Dve práce E. Tibenskej sa primárne venujú didaktickému sprostredkovaniu jednotlivých jazykových rovín v slovenčine a nemčine a taktiež umožňujú spoznať dvoj-jazyčnú jazykovednú terminológiu. Prvá časť (*Slovenský jazyk – časť I. Synchronný jazykovedný opis*; Tibenská 2004b) sa v jednotlivých kapitolách sústreďuje na opis fonetiky, fonológie, lexikológie a morfológie a poskytuje tak prehľad jednotlivých rovín jazyka budúcim slovakistom. Druhá časť (*Slovenský jazyk – časť II. Synchronný jazykovedný opis*; Tibenská 2004c) sa venuje synchronnému jazykovednému opisu

v oblasti syntaxe a štylistiky. Autorka v jednotlivých kapitolách upriamuje pozornosť na syntaktickú rovinu, syntagmatiku, vetné členy z významovej a formálnej stránky, zaoberá sa súvetiami, ako aj textovou a sémantickou syntaxou. V kapitole o štylistike opisuje slovenskú štylistiku ako vedný odbor a sústreďuje sa na teóriu textu, pričom sa zameriava na základné pojmy štylistiky, metódy jednotlivých štylistických rozborov, štýlotvorné činitele, štýlotvorný proces a charakteristiku jednotlivých štýlov. Prehľad ku každej teoretickej časti poskytuje zhrnutie s praktickými cvičeniami.

Ďalšími publikáciami bývalej hosťujúcej lektorky je učebnica venovaná výučbe slovenského jazyka s metodickou príručkou *Slovenčina slovo za slovom* (Tibenská – Zatkáliková 2010), skoncipovaná pre žiakov a študentov so znalosťou nemeckého jazyka.² Učebnica obsahuje desať lekcii (*Ja a ty, Ja a moje okolie, Môj domov, Návšteva, Ráno doma, V škole, V meste, Na dedine, Môj deň, Na výlete*), ktoré sú prispôbené témam Európskeho referenčného rámca s konverzačnými tematickými textami zosúladenými so slovenskými reáliami, hrami so slovami, okienkom do kultúry, gramatickou a slovníkovou časťou a cvičeniami. Učebnica ponúka zhrnutia po 5. a po 10. lekcii, súhrnný slovník na konci a prehľadné zhrnutie gramatiky a osvojených komunikatívnych zručností v rámci porozumenia, písania a hovorenia. Spoluautorkou je Mária Zatkáliková, taktiež bývalá lektorka na Inštitúte slavistiky, ktorá pripravila preklad slovníkových textov do nemčiny. Zatkáliková obohatila viedenskú slovakistiku aj o dvojazyčnú publikáciu vo forme tabuliek pod názvom *Slowakische Formenlehre in Tabellen* [Slovenská morfológia v tabuľkách] (Zatkáliková 2013). V nej ponúka študentom vizuálny prehľad gramatiky slovenského jazyka, predovšetkým morfológie. Celá publikácia je dvojazyčne graficky upravená a ku každej paradigme uvádza aj praktické príklady.

Okrem toho sa členovia pracoviska aktívne zapájajú do vedeckého diania v podobe prezentácií výsledkov svojich výskumov na vedeckých konferenciách, ako členovia redakčných rád vedeckých publikácií (periodického i neperiodického charakteru)³ či ako riešitelia vedeckých projektov.

Z posledných možno spomenúť projekt SAIA *Exkursion: Dialog Slowakei – Österreich* (v rámci Akcie Rakúsko – Slovensko; 1. 12. 2019 – 5. 12. 2019) či projekt VEGA *Jazykové reflexie sociálnej egoprezentácie a adresácie* (spolupráca s Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre; 2019 – 2021).

V neposlednom rade poznamenávame, že od zavedenia slovakistiky ako samostatného študijného odboru v roku 2002 bolo na pracovisku obhájených viacero

² Publikácia vznikla v rámci projektu Education Quality, podporovaného európskym projektom cezhraničnej spolupráce INTERREG IIIA.

³ S. M. Newerkla je členom redakčných rád týchto slovenských periodík a zborníkov: Jazykovedný časopis, *Studia Academica Slovaca*, *Sambucus*. Práce z klasickej filológie, latinskej medievalistiky a neolatinistiky, *Studia Capuccinorum Boziniensia*, *Media Literacy and Academic Research*.

záverečných prác, ktoré sa venovali rozličným jazykovedným, literárnovedným či kultúrohistorickým témam. Jazykové, resp. jazykovedné práce sa týkali oblastí, ako sú frazeológia, slovtvorba, jazyková politika, dialektológia, bilingvizmus, didaktika slovenčiny ako cudzieho jazyka, jazykové kontakty (slovensko-slovenské i slovensko-neslovenské), etymológia, diachrónny výskum rukopisov a sakrál-nych textov, dejiny prozódie slovenčiny, semiotika, výskum menšín žijúcich na Slovensku a mimo Slovenska. Na ilustráciu spomeňme aspoň niektoré, obhájené v poslednom období: L. Skolar: *Deutsch-slowakische Sprachkontakte an der March* [Nemecko-slovenské jazykové kontakty v povodí rieky Morava] (2019); S. Konstantinovič: *Erwerb der Zweisprachigkeit im Kindesalter am Beispiel der slowakischen Sprachminderheit in Serbien* [Osvojovanie si dvojjazyčnosti v detstve na príklade slovenskej jazykovej menšiny v Srbsku] (2021); L. Pevná: *Zweisprachigkeit in den slowakisch-österreichischen Familien. Eine Fallstudie* [Dvojjazyčnosť v slovensko-rakúskych rodinách. Prípadová štúdia] (2021); V. Majzlan: *Emotional markierte Sprache und ihre Aufbereitung in Lehrbüchern des Slowakischen* [Emocionálne poznačený jazyk a jeho využitie v učebniciach slovenského jazyka] (2021); D. Plavotič: *Nationale Stereotype in der slowakischen und spanischen Werbung. Eine semiotische Analyse ausgewählter TV-Spots der Supermärkte COOP Jednota und Carrefour* [Národné stereotypy v slovenskej a španielskej reklame. Semiotická analýza vybraných televíznych reklám zo supermarketov COOP Jednota a Carrefour] (2022).

4. PERSPEKTÍVY ĎALŠIEHO ROZVOJA

V budúcnosti plánujeme upevniť spoluprácu s univerzitnými pracoviskami na Slovensku, najmä s Katedrou germanistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, keďže chceme pokračovať v tzv. výslovnostnej rošáde, ktorú mohli študenti oboch pracovísk vyskúšať v tandemových pároch v rámci Slovenských dní 2023. Cieľom spolupráce budú spoločné publikácie a ich využitie bude podporou oboch pracovísk na poli didaktiky slovenského ako aj nemeckého jazyka, ale aj v rámci jazykovedy v porovnaní rakúskej nemčiny so slovenčinou. Okrem toho chceme realizovať projekty podporené akciou Rakúsko – Slovensko (Aktion Österreich Slowakei) a v najbližšom časovom období pripravujeme vysokoškolskú príručku ortografie v zmiešaných skupinách. K dôležitým partnerom patria aj Studia Academica Slovaca – Centrum slovenčiny ako cudzieho jazyka, Literárne centrum, Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Prešovská univerzita v Prešove a Univerzita svätého Cyrila a Metoda v Trnave. Okrem uvedených univerzít sa ponúka aj spolupráca s mnohými ďalšími pracoviskami na Slovensku aj v zahraničí (napr. Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave či Katolícka univerzita v Ružomberku).

Literatúra

- MÚCSKOVÁ, G. – MUZIKOVÁ, K. – WAMBACH, V. (2012): *Praktická dialektológia (vysokoškolská príručka na nárečovú interpretáciu)*. Wien: Facultas Verlags- & Buchhandels AG Wien.
- NEWERKLA, S. M. (2007a): Postavenie češtiny pri sprostredkovaní germanizmov do slovenčiny (a poľštiny). In: *Slovenská reč*, 72/1, 21 – 35.
- NEWERKLA, S. M. (2007b): Areály jazykového kontaktu ve střední Evropě a německo-český mikroareál ve východním Rakousku. In: *Slovo a slovesnost*, 68/4, 271 – 286.
- NEWERKLA, S. M. (2007c): Der Tschechischunterricht (und der Slowakischunterricht) in Österreich von seinen Anfängen bis in die Gegenwart. In: *Zeitschrift für Slawistik*, 52/1, 52 – 75.
- NEWERKLA, S. M. (2008a): Slovenská menšina vo Viedni a slovakistika v Rakúsku. In: Tóth, A. J. – Uhrinová, A. (eds.): *Slovenčina v menšinovom prostredí*. Békešská Čaba: Výskumný ústav Slovákov v Maďarsku, 120 – 125.
- NEWERKLA, S. M. (2008b): Kleine (slawische) Sprachen in Österreich und die Lehrerausbildung. In: Laakso, J. (ed.): *Ungarischunterricht in Österreich. Perspektiven und Vergleichspunkte. Teaching Hungarian in Austria. Perspectives and Points of Comparison (= Finno-Ugrian Studies in Austria 6)*. Wien – Berlin: LIT-Verlag, 65 – 84.
- NEWERKLA, S. M. (2009): Prečo nemôžeme nehrešiť proti slovenčine... Zu Norm und Kodifikation des gegenwärtigen Slowakischen in der Außensicht. In: Lehečková, E. – Táborský, J. (eds.): *Struktura, variety, funkce. Sborník k 70. narodeninám prof. Oldřicha Uličného*. Praha: Karolinum, 43 – 55.
- NEWERKLA, S. M. (2010): Stopy vzájomného ovplyvňovania a prelínania jazykov a kultúr na východe Rakúska s osobitným zreteľom na slovenčinu. In: Orgoňová, O. (ed.): *Jazyk a komunikácia v súvislostiach III*. Bratislava: Univerzita Komenského, 203 – 214.
- NEWERKLA, S. M. (2010/2011): Vliv češtiny a slovenštiny na němčinu ve východním Rakousku. In: *Český jazyk a literatura*, 61/3, 105 – 112.
- NEWERKLA, S. M. (2011a): *Sprachkontakte Deutsch – Tschechisch – Slowakisch. Wörterbuch der deutschen Lehnwörter im Tschechischen und Slowakischen: historische Entwicklung, Beleglage, bisherige und neue Deutungen*. Zweite, durchgehend überarbeitete und aktualisierte Auflage (= Schriften über Sprachen und Texte 7). Frankfurt am Main et al.: Peter Lang.
- NEWERKLA, S. M. (2011b): Der ungarisch-slowakische Sprachkonflikt im Königreich Ungarn. Slowakische Emanzipationsbemühungen und magyarische Assimilierungsversuche. In: Reutner, R. (ed.): *Sprachtheorie und germanistische Linguistik, Supplement 2. Die Nationalitäten- und Sprachkonflikte in der Habsburgermonarchie*. Münster: Nodus Publikationen, 149 – 175.
- NEWERKLA, S. M. (2011c): Slowakisch und Tschechisch – Distanz trotz Nähe. Norm und Kodifikation des Slowakischen in der Außensicht. In: Kuße, H. – Woldt, C. (eds.): *Tschechisch und Slowakisch: Nähe und Distanz. Beiträge zum 4. Bohemicum Dresdense 13.–14. November 2009*. München: Verlag Otto Sagner, 169 – 184.
- NEWERKLA, S. M. (2015): Kernproblembereiche der Lehnwortforschung anhand von Beispielen aus dem Kontaktbereich Deutsch, Tschechisch und Slowakisch. In: Kelih, E. – Fuchsbauer, J. – Newerkla, S. M. (eds.): *Lehnwörter im Slawischen: Empirische und crosslinguistische Perspektiven*. Frankfurt am Main et al.: Peter Lang, 47 – 69.
- NEWERKLA, S. M. (2017): Kontaktareale in Mitteleuropa am Beispiel Altösterreich. In: Mauerer, Ch. (ed.): *Mehrsprachigkeit in Mittel-, Ost- und Südosteuropa. Gewachsene historische Vielfalt oder belastendes Erbe. Beiträge zur 1. Jahrestagung des Forschungszentrums Deutsch in Mittel-, Ost- und Südosteuropa. Regensburg, 2.–4. Oktober 2014*. Regensburg: Verlag Friedrich Pustet, 17 – 32.
- NEWERKLA, S. M. (2020a): Linguistic Areas in East-Central Europe as the Result of Pluridimensional, Polycentric Convergence Phenomena. In: Szucsich, L. – Kim, A. – Yazhinova, U. (eds.): *Areal Convergence in Eastern Central European Languages and Beyond*. Berlin et al.: Peter Lang, 207 – 228.

- NEWERKLA, S. M. (2020b): Lebensdauer deutscher Lehnwörter im Tschechischen und Slowakischen: Verdrängung und Ersatz. In: *Rocznik Slawistyczny (Revue Slavistique)*, LXIX, 9 – 68. <https://doi.org/10.1017/jlg.2020.6>
- NEWERKLA, S. M. – JURÍKOVÁ, E. (2018): *Tschechische und slowakische Grammatik kontrastiv. 67 Übungen für deutschsprachige Studierende dieser Sprachen*. Wien – Trnava – Kraków: Towarzystwo Słowaków w Polsce.
- TIBENSKÁ, E. (2004a): Slavistika vo Viedni včera a dnes. In: *Pohlady – Štvrťročník Slovákov v Rakúsku*, 19/8, 8 – 9.
- TIBENSKÁ, E. (2004b): *Slovenský jazyk – časť I. Synchronný jazykovedný opis. Slowakische Sprache – Teil I. Eine synchrone sprachwissenschaftliche Beschreibung*, Wien: Facultas Verlags- und Buchhandels AG.
- TIBENSKÁ, E. (2004c): *Slovenský jazyk – časť II. Synchronný jazykovedný opis. Slowakische Sprache – Teil II. Eine synchrone sprachwissenschaftliche Beschreibung*, Wien: Facultas Verlags- und Buchhandels AG.
- TIBENSKÁ, E. – ZATKALÍKOVÁ, M. (2010): *Slovenčina slovo za slovom. Učebnica a cvičebnica pre začiatočníkov, úroveň A1*. Bratislava/Wien: Stadtschulrat für Wien. Dostupné na: <https://edwin.ssr-wien.at/index.php/de/archiv/36-101-03-03-slowakisch-lehrbuch-2-auflage-2010>
- WAMBACH, V. (2013): Aspekty vyučovania slovenčiny v rámci slavistiky na Inštitúte slavistiky Viedenskej univerzity. In: Pekarovičová, J. – Hargašová, Z. (eds.): *Slovenčina vo svete. Súčasný stav a perspektívy*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 253 – 258.
- ZATKALÍKOVÁ, M. (2013): *Slowakische Formenlehre in Tabellen*, Edition Liaunigg e. U., Druck: Digitaldruck.at, Printed in Austria.

Internetové zdroje

- ^[1] <https://slawistik.univie.ac.at/> (cit. 29. 12. 2023).